

Avvikande mening från Naturskyddsföreningen,

rapport om ökad skogsproduktion, 20 jan 2020

Naturskyddsföreningen reserverar sig mot rapporten i sin helhet och står inte bakom vare sig åtgärdsförslagen eller konsekvensbedömningarna. Då samverkansprocessen har varit en konsensusprocess i en grupp där endast ett intresse i praktiken har haft reellt mandat att besluta om innehållet menar Naturskyddsföreningen att rapporten främst ska ses som en partsinlägga från skogsbruket.

Övergripande

Det saknas idag en samsyn i samhället om till vad, och hur, skogen ska användas. Denna rapport hanterar den absoluta majoriteten av skogslandskapet, det vill säga den brukade skogen, och berör därmed också en stor del av samhället. Rapporten är dock framförallt framtagen av *en* grupp i samhället, skogsbranschen, vilken utgår från sin verklighet och värdegrund. Naturskyddsföreningen har varit den enda deltagaren i processen som inte tillhör vare sig skogsnäringen eller Skogsstyrelsen. Övriga relevanta myndigheter, t.ex. länsstyrelser eller naturvårdsverket, har inte medverkat. Andra relevanta intressenter, t.ex. friluftslivsorganisationer och turismföretagare, har inte haft resursmässiga möjligheter att medverka. Att samverkansprocessens resultat styrts av skogsbruket blev extra tydligt i slutfasen av processen där Naturskyddsföreningen uteslöts från diskussionerna om vissa slutliga skrivningar.

Debatten om skogen är redan starkt polariserad, och det är tydligt att tilliten till svenskt skogsbruk är låg hos en stor skara aktörer utanför skogsbranschen. Detta speglas inte minst i många av de remissvar som inkom på rapporten. Trots ett mycket tydligt motstånd hos en stor del av de remissinstanser som inte innefattas av skogsbranschen kvarstår många av de mest kontroversiella förslagen om t.ex. dikesrensning, främmande trädslag och gödning.

Miljökvalitetsmål och brist på landskapsperspektiv

Naturskyddsföreningens syfte med deltagandet i processen har varit att försöka bidra till att gruppen gemensamt skulle nå fram till förslag om en hållbar skogsproduktion inom ramen för de av riksdagens miljökvalitetsmål samt internationella åtaganden som rör skog. Att riksdagens miljökvalitetsmål *ska* nås är ett politiskt beslut som genomsyrar flera mandatperioder. Regeringen har slagit fast att Skogsstyrelsen ska verka för att dessa mål nås (SFS 2009:1393). Naturskyddsföreningen menar att det av flera skäl är djupt problematiskt att miljökvalitetsmålen, i synnerhet Levande skogar, inte har utgjort ramarna för arbetet.

Utvärderingarna av Levande skogar pekar, bland annat, på följande problem för målpuppfyllelse:

- Otilräckliga arealer långsiktigt skyddade områden
- Brister i miljöhänsyn vid skogsbruk
- Otilräcklig omfattning av hyggesfria metoder
- Avverkning av värdekärnor
- Bristande kunskap om förekomsten av biologiskt värdefulla områden i skogslandskapet.

Det finns bra förslag i rapporten med koppling till Levande skogar. Det handlar framför allt om förslag att skapa briststrukturer, i synnerhet död ved, i det brukade landskapet. Naturskyddsföreningen stöder dessa förslag i sak, men menar samtidigt att detta inte kommer att innebära förbättringar när det gäller de stora brister som Skogsstyrelsen i sina uppföljningar av miljöhänsynen har dokumenterat under många år samt skogsbrukets nuvarande påverkan på biologisk mångfald – något som rapporten dessutom helt bortser från i såväl åtgärdsförslag som konsekvensbedömningar. Förslagen väger knappast heller upp för de tämligen precisa förslag om översyn av regelförändringar som exempelvis öppnar upp för kortare omloppstider och ökad användning av främmande trädslag, inklusive introduktion av ytterligare fler arter av främmande trädslag.

Det är bra att rapporten tydligt anger att åtgärderna inte ska ske i skogar med höga naturvärden, samt att begreppet höga naturvärden har preciserats. Dock är rapporten mycket motsägelsefull i denna utgångspunkt, i synnerhet eftersom rapporten samtidigt utgår från att skogsbrukets förutsättningar inte väsentligen förändras. Rapporten, åtgärdsförslagen och konsekvensbedömningarna tar på så sätt inte höjd för i) oidentifierade värdekärnor, nyckelbiotoper och objekt med naturvärden, ii) behovet av ett stärkt långsiktigt och kvalitetssäkrat områdesskydd i linje med t.ex. Aichimål 11 och utvärderingen av Levande skogar. Bristen av denna insikt i rapporten riskerar således att försvåra möjligheterna att nå såväl Levande skogar som internationella åtaganden. Genom att slå fast att skogsbrukets förutsättningar inte ska förändras relativt dagsläget anser Naturskyddsföreningen vara kontraproduktivt. För att möta de utmaningar vi står inför krävs stora förändringar. Den pågående biodiversitetskrisen och klimatförändringarna är tydliga exempel där hela spelplanen behöver ritas om, vilket starkt talar för behovet av en parlamentarisk översyn av hela skogspolitiken och lagstiftningen som styr skogsbruket snarare än förslag som innebär intensifiering med stora ekologiska osäkerheter.

Brist på vetenskaplig förankring och osäkra konsekvensbedömningar

Med anledning av den ensidiga sammansättningen av processgruppen påtalade Naturskyddsföreningen upprepade gånger tidigt i processen behovet av att knyta ett brett vetenskapligt råd eller referensgrupp till arbetet. Detta för att, så långt som möjligt, löpande följa arbetet samt avgöra huruvida föreslagna åtgärder – enskilt och samlat – kan genomföras utan att äventyra möjligheterna att nå riksdagens miljö kvalitetsmål. Även om forskningen har involverats vid två tillfällen i processen så har detta varit helt otillräckligt. Forskarna har helt enkelt inte getts tillräckligt med tid att granska förslagen och de konsekvensbedömningar som Skogsstyrelsen har gjort rörande miljömål och ekosystemtjänster ur ett ekologiskt perspektiv. Detta framgår tydligt i den granskningsrapport som beställdes från Skogforsk i slutet av arbetet:

Det är inte genomförbart att inom angiven tidsram engagera tillräckligt avancerad expertis inom så många områden. Dessutom är det krävande, kanske näst intill omöjligt, att från ett strikt vetenskapligt perspektiv verifiera eller förkasta bedömningar av det slag som gjorts här ... Dessa icke preciserade effekter är inte satta i relation till varandra eller till den övergripande effekten... Det bör också framgå tydligt att bedömningarna inte är vetenskapligt granskade eller förankrade.”

Skogsstyrelsens egna specialister har inte deltagit i processen mer än vid något enstaka tillfälle. Först i slutskedet av arbetet gavs de möjlighet att läsa igenom rapporten och komma med synpunkter. Ett stort antal av specialisterna framförde då mycket skarp kritik till flera delar av rapporten, inklusive flera av åtgärdsförslagen, och flera av specialisterna ansåg att Skogsstyrelsen inte kunde stå bakom rapporten. Naturskyddsföreningen menade då att processgruppen behövde ge specialisterna tillräckligt med tid för att genomföra en grundlig kvalitetsgranskning av rapporten i sin helhet. Detta accepterades inte av resterande del av processgruppen, vilket ledde till att specialisterna endast gavs sex dagar att *”ange exakt vilken formulering i rapporten som är felaktig eller står i strid med Skogsstyrelsens styrande dokument”*. Detta innebär att rapporten i sin helhet inte har genomgått en tillfredsställande kvalitetsgranskning av ens sina egna specialister utifrån den kritik de framförde.

Naturskyddsföreningen anser att det är mycket anmärkningsvärt hur befintlig kunskap kopplat till framför allt åtgärdsförslag om dikesrensning beaktas i rapporten. Förslaget om en utredning av hur avgången av växthusgaser kan minskas från skogliga organogena jordar samt det efterföljande förslaget om att dikesrensning ska utföras med hänsyn till det som framkommer av den föreslagna utredningen bortser från befintligt kunskapsläge. Detta visar tydligt att dikesrensning på näringsrika jordar ger en hög avgång av CO₂ och N₂O. IPPC har utarbetat emissionsfaktorer för näringsrik torvmark, och senare forskning visar på ännu högre emissioner än dessa. Mot bakgrund av det är det märkligt att förslaget om dikesrensning inte uttalat ska ta hänsyn till befintlig kunskap rörande dess klimatpåverkan.

Vidare är vissa åtgärdsförslag tämligen oprecisa. Särskilt kan nämnas förslagen om översyn av regler för främmande trädslag och ädellöv. Regelförenklingarna skulle kanske inte direkt innebära en kraftig ökning av den sammantagna arealen, men däremot att contortan, med sin höga invasionspotential, kan komma att tillåtas planteras i större delar av landet och i direkt anslutning till skyddade områden. På samma sätt anges inte att regeländringar rörande ädellöv i praktiken innebär att tillståndsplikten för att avverka ädellövskog ska tas bort. Då innebörden av förslagen inte preciseras i direkt anslutning till åtgärdsförslagen, är det svårt för såväl politik som allmänhet att begripa vad förslagen i praktiken kan komma att innebära.

Trots att en del bra åtgärdsförslag presenteras i rapporten anser Naturskyddsföreningen att rapporten inte ligger i linje med regeringens regleringsbrev från 2017 som anger att samverkansprocessens arbete ska ske inom ramen för ett hållbart och variationsrikt skogsbruk. Detta var en slutsats som även Skogsstyrelsen drog i samband med remissversionen av rapporten. Naturskyddsföreningen ser inte att de justeringar av rapporten som har gjorts medför att förslagen nu skulle ligga inom ramen för ett hållbart och variationsrikt skogsbruk.

För Naturskyddsföreningen står det klart att en ökad skogsproduktion inte kan utredas separat utan att även innefatta ett lika grundläggande arbete om natur och kulturmiljövård med ett brett deltagande från samhället. Inte heller anser föreningen att förslaget kommer innebära ett framtida skogslandskap som står rustat för såväl klimatförändringar som för att motverka den biodiversitetskris som Sverige och världen står inför.

För Naturskyddsföreningen,
Malin Sahlin, sakkunnig i skogsfrågor

Här finns hela rapporten på Skogsstyrelsens webbplats:

<https://www.skogsstyrelsen.se/globalassets/om-oss/publikationer/2019/rapport-2019-24-skogsskotsel-med-nya-mojligheter.pdf>

